

پیرنویزها

مرتیضی فخری
نویسنده

خارجی!

می آمد، رفت! بهش رسیدم و گفتم: خوب، می بینی وضعیت اینچوریه! حالا خیابون اصلی بدتره؛ کلی پلیس و مامور ریخته! چرا اومدی بیرون؟! گنگ و گیج، تنها گفتم: می‌خوام برم خونه! کمی مانده بود بگریه! ملتسمانه ادامه داد: برام اسنپ میگیری؟ گفتم: عزیزجان! نت نداریم! همیشه! اما بیا با هم از این مهلکه بگریزیم و چند خیابون بالاتر، میشه تاکسی یا ماشین گذری، درست گرفت. بیچاره نگاه معناداری به من کرد و باز خلاف جهت، به طرف پایین برگشت و از من دور شد! احساس کردم هموطن‌های مهربانم تجربه بدی برایش یادگار گذاشتند و به من اعتماد نمی‌کنه! این بود که پایچ کمک به او نشدم و با سری پر ایهام و پرسش، دوباره به خیابان اصلی برگشتم!

گفت: سلام! من می‌خوام برم خونه!
گفتم: پس فارسی بلدی... خونهت کجاست؟
گفت: نیابوران، و برگشت و خلاف جهتی که

موزه

کشف جمجمه انسان یک میلیون ساله در چین

پیش از این، دو جمجمه از انسان‌های راست‌قامت در یک محوطه در سال‌های ۱۹۸۹ و ۱۹۹۰ میلادی کشف شده بود، اما این جمجمه‌ها تحت تاثیر فشار ناشی از فرآیند فسیل شدن آسیب جدی دیده بود. باستان‌شناسانی که این جمجمه باستانی را کشف کرده‌اند با دقت مشغول کارند که به این فسیل فوق‌العاده کمیاب و ارزشمند آسیب نرسانند و تاکنون به اندازه‌های حفر کرده‌اند تا نیمه بالایی بسر ظاهر شده و انتظار می‌رود که حفاری تا ماه نوامبر برای خارج کردن کامل جمجمه از زمین ادامه یابد و از آنجایی که جمجمه کامل و به خوبی حفظ شده است، دانشمندان امیدوارند بتوانند درباره تاریخچه تکاملی راست‌قامتان در شرق آسیا اطلاعات بیشتری کسب کنند. همچنین این جمجمه می‌تواند داده‌های بسیار خوبی در مورد حجم مغز این انسان‌تبارهای منقرض شده و تغییرات منطقه‌ای بین نسخه‌های مختلف این گونه (از طریق مقایسه با فسیل‌های هومو اکتوس) (راست‌قامتان) است که برای اولین بار حدود دو میلیون سال پیش روی زمین ظاهر شدند.

روزنامه محلی چین گزارش داده که این جمجمه فسیل شده در محوطه باستانی «Xuetang» در شهر شییان حفاری شده و این جمجمه متعلق به گونه‌ای از انسان تباران به نام «هومو اکتوس» (راست‌قامتان) است که برای اولین بار حدود دو میلیون سال پیش روی زمین ظاهر شدند.

طایفه نازکی

روزی که کلنگ کشته شد

ظهور و افول محمدتقی خان پسیان

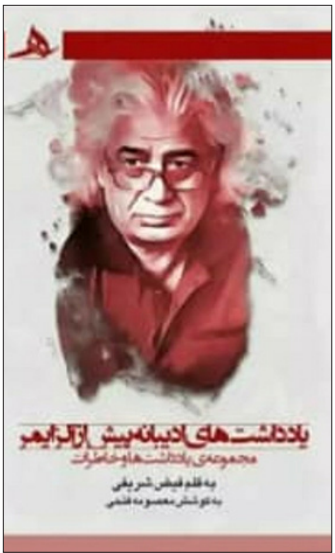
پس از سقوط کابینه وثوق‌الدوله و روی کار آمدن مشیرالدوله ریاست‌زانداری خراسان به پسیان پیشنهاد شد. در همین حین قوام‌السلطنه در خراسان حکومتی استبدادی تشکیل داده بود و بسیاری از آزادخواهان، دگراندیشان و روزنامه‌نگاران را بازداشت کرده یا فراری داده بود. با قدرت گرفتن فردی مشروطه خواه مانند محمدتقیخان پسیان در خراسان، آزادخواهان آن سرزمین نیرویی تازه گرفتند. با روی کار آمدن رضا شاه فرمان دستگیری قوام‌السلطنه و چند تن دیگر از بزرگان کشور در ۱۳۰۰ نوامبر صادر شد. کلنگ پسیان هم در خراسان اعلام حکومت نظامی نمود و رسماً اداره این شهر را بر عهده گرفت. پسیان خدمات بسیار ارزنده‌ای به خراسان نمود که بخشی از آن شامل این موارد بود: بهبود وضعیت ناهمسامان اقتصادی و سیاسی خراسان، گرفتن مالیات از سرمایه‌داران و زمین‌داران بزرگ خراسان، جمع‌آوری سلاح‌های غیرمجاز در شهر، تشکیل کمیته عدالت برای رسیدگی به شکایات مردم، تشکیل کمیته مبارزه با مواد مخدر در خراسان، ایجاد انبار گندم مدرن (سلیو)، ایجاد سه مدرسه دولتی، تأسیس بانک، تشویق صادرات ایران، ایجاد تفریح‌گاههای سالم موسیقی و فرهنگی و دهها خدمات عمرانی و فرهنگی دیگر. در ۴ خرداد ۱۳۰۰ شمسی کابینه سیاه سقوط کرد و به دنبال آن بسیاری از زندانیان و محبوسین مشهود آزاد شدند. ۱۰ روز بعد کابینه قوام‌السلطنه با همکاری سید ضیا و همراهی انگلستان تشکیل شد. قوام برای انتقام از پسیان، میرزا نجادالسلطنه که زندانی کلنگ پسیان بود را به عنوان کفیل استانداری خراسان برگزید. نجادالسلطنه به اعمال گزارشات نادرست به تهران و برخوردهای انفجالی دست زد و تهران را بر ضد کلنگ پسیان تحریک نمود. پسیان پس از آگاهی از این امر در اقدامی ناباورانه دستور به جلب مأموران مأموران عازم شده از سوی تهران به خراسان را داد. این حرکت محمدتقیخان سبب شد تا موج اتهامات

بر ضد او بیشتر شود و او را تجزیه‌طلب و خودمختار معرفی کنند. به همین روی عرصه بر پسیان تنگ شد. پس از تجزیه‌طلب نامیدن پسیان طوایف مختلف هزاره، تیموری، کاربیزی، کردهای شمال خراسان و ... بر ضد محمدتقی‌خان پسیان دست به یک اتحاد قومی زدند و سپس زانداری قوچان را خلع سلاح کردند. کلنگ با سپاهی کوچک راهی نبرد با این طوایف شد و پس از درگیری‌های بسیار توسط این طوایف کشته شد و سسرش را از تن جدا کردند و به قوچان بردند. روز ۱۶مهر ماه ۱۳۰۰ شمسی با حضور گسترده مردم پیکر کلنگ با اجرای تشریفات نظامی در کنار آرامگاه نادرشاه بزرگ به خاک سپرده شد. پس از مدتی در یک اقدام کینهتوزانه قوام‌السلطنه دستور به جابه‌جایی پیکر پسیان از باغ نادرشاه را صادر کرد. پس از سال‌ها با روی کار آمدن دکتر مصدق و درخواست‌های مردمی دوباره پیکر پسیان به کنار آرامگاه نادر انتقال یافت.

کتاب

نگاهی به کتاب «یادداشت‌های ادیبانه پیش از آلزایمر» نوشته فیض شریفی به همت معصومه فتحی

حریم موی سفیدت را که پاس خواهد داشت؟

فیض شریفی در کتاب «یادداشت‌های ادیبانه پیش از آلزایمر» خاطرات و مخاطرات خود را در این نیم قرن اخیر، رک و صاف و سلیس و ساده و جسورانه نوشته است. این کتاب به نحوی تاریخ ادبی، اجتماعی و سیاسی، سینمایی و تئاتری ایران در نیم قرن اخیر است. فیض شریفی پیش از تهران در بهبهان درس خوانده و در تهران ۵۴ تا کنون در متن حوادث زندگی کرده است و درباری ی ۷۱شاعر، نویسنده، سینماگر، نمایشنامه نویس و سیاستمدار حرف زده و در دل این نوشته‌ها، از ۲۰۲ نفر نام برده و از نظریات و شعرها و برخوردهای اشخاص سخن گفته و گاهی با آن‌ها مصافحه و معانقه داشته و گاهی بحث کرده و گاهی آثار این شاعران را آورده است. این کتاب، یک کتاب جامعه‌شناختی و روانشناختی و شخصیت‌شناسی هم هست. کتاب با نثری سخته و پراکنده و ادیبانه و طنزآمیز نوشته شده است. خاطراتی در کتاب «یادداشت‌های ادیبانه پیش از آلزایمر» وجود دارد که کمتر شنیده و دیده شده و کمتر کسی از این زاویه به آن‌ها پرداخته است. فیض شریفی خیلی ریز و دقیق گاهی اشخاص را معرفی میکند و گاهی به درون اشخاص نفوذ میکند. خاطراتی که فیض شریفی درباره نفاذاتی چون محمدحقوقی، رضا برهنی، عبدالعلی دستغیب و دیگران نوشته است میتواند راهگشای منتقدان جوان شود. پس از بسک زاویه دیگری می‌توان نگاه منتقدانه فیض شریفی درباره پیش از هفتاد شخصیت معاصر مثل اسلامی ندوشن، شالمو، سپهری، اخوان ثالث، نصرت رحمانی، سیمین بهبهانی، سیمین دانشور، پوران فرخزاد، شفیعی کدکنی، هوشنگ

بعد در مرکز سوپر امپریالیسم استخدام می‌شود ...
* در سال ۱۳۵۶ جوانان انقلابی در ۱۰شب شاعران، حال مشیری را گرفتند و نمیگذاشتند شعر بخواند، اگر کسرابی وساطت نمی‌کرد، شاید کتک مفصلی هم می‌خورد. دلمرده رفت و نشست، تا کسرابی به استمالت، او را برگرداند و چند شعر بلند خواند و یک برش شعری که هنوز در خاطرم هست: «حریم موی سفیدت را که پاس خواهد داشت...؟»
فیض شریفی در این اثر آموزنده، اشتباهات چند نسل را موشکافانه بررسی کرده و خود کنار کشیده تا خواننده درباره آن‌ها دوری کند.

میراث

مدرسه عمادیه گرگان از گذشته تا امروز

مدارس تاریخی بسیاری زیادی در ایران وجود دارد که به دلیل قدمت و معماری خاص بناها همواره مورد توجه گردشگران قرار گرفته‌اند. در واقع وجود مدارس تاریخی در ایران نشان‌دهنده قدمت علم در کشور ایران است. مدرسه عمادیه گرگان یکی از مدرسه‌های قدیمی است که دارای شهرت زیادی است. مدرسه عمادیه گرگان در زمان شاه اسماعیل صفوی در سال ۹۵۲هجری قمری توسط حسین استرآبادی تاسیس شده است. این مدرسه با نام‌های «مدرسه دروازه‌نو» و «مدرسه افا حسین عمادیه» نیز شناخته شده است. مدرسه عمادیه دارای ۱۴ایوان در طبقه دوم و حجره‌هایی در ساختمان طبقه اول می‌باشد. ایوان‌های این مدرسه در چهار سمت شرق، غرب، شمال و جنوب قرار دارد. در بالای طبقه دوم این مدرسه نیز یکی گند چوبی کوچک به عنوان جایگاه موزن وجود دارد. با توجه به اهمیت این مدرسه کهن در میان میراث فرهنگی ایران، بارها مرمت شده است. مساحت مدرسه عمادیه ۱۵۵۰ متر مربع است، سایر قسمت‌های این مجموعه نیز شامل گورستان، آب انبار، مسجد گلشن، تعدادی دکان و... است. معماری این مدرسه به گونه‌ای است که تمامی ناصر ساختمان به صورت قرینه ساخته شده و جلوه‌ای زیبا به ظاهر ساختمان بخشیده است. گرگان یکی از شهرهای سرسبز و دینی در شمال کشور است. در این شهر علاوه بر جاذبه‌های طبیعی، مکان‌های تاریخی از جمله مدرسه عمادیه گرگان وجود دارد. این جاذبه تاریخی همواره مورد توجه گردشگران قرار گرفته است. برای بازدید از مدرسه عمادیه گرگان باید به بافت قدیمی گرگان بروید. این مدرسه در خیابان امام خمینی گرگان واقع شده و از سمت غرب

طایفه فوتبال

۱۲۷ نفر کشته و بیش از ۲۰۰ نفر زخمی شدند

فاجعه انسانی در فوتبال اندونزی

هجوم تماشاگران یک مسابقه فوتبال در اندونزی به داخل زمین و درگیر شدن آن‌ها با نیروهای امنیتی و هواداران تیم مقابل، سیصد کشته و زخمی برجای گذاشت. رسانه‌های اندونزی بامداد یکشنبه از وقوع فاجعه انسانی در جریان برگزاری یک مسابقه فوتبال در جزیره جاوه خبر دادند. طبق گزارش‌ها، زمانی که مسابقه بین دو باشگاه فوتبال «کروساهان آرم» و «پرسیایا سورابایا» در استادیوم «کانتجوروهان» واقع در منطقه مالانگ در شرق جاوه به پایان رسید، اوضاع به آشوب کشیده شد. پلیس جاوه در بیانیه‌ای اعلام کرد: «هواداران تیم بازنده به داخل زمین فوتبال هجوم بردند و نیروهای امنیتی نیز ضمن تلاش برای جلوگیری از آشوب آنها، اقدام به پرتاب گاز اشکاور کردند.» رئیس پلیس منطقه شرقی این جزیره توضیح داد که در جریان این آشوب، ۱۲۷ نفر جان خود را از دست داده و حداقل ۱۸۸ نفر دیگر نیز دچار سطوح مختلفی از جراحت و آسیب شدند. مقامات امنیتی اندونزی می‌گویند بیشتر تعداد کشته‌شدگان، به دلیل ازدحام هواداران در جریان مسابقه و گرفتن شدن عده بسیاری از تماشاگران زیر دست و پای دیگر افراد بود. شلیک گاز اشک‌آور نیز مزید بر علت خفگی بخش قابل توجهی از جان‌باختگان شد. رویترز در ادامه به نقل از اتحادیه

دریچه

روزنامه‌نگاری

خود را به مقام شیر می‌دانستم چون خصم آمد به روبهی مانستم گفتم من و صبر اگر بود روز فراق چون واقعه افتاد بنتوانستم

منتقد تکامل

مسنی: ارتفاع طبقه همکف از کف کوچه با خیابان.

رگلاژ سطح: آب‌پاشی و پوشیدن خاک روی سطح.

مجازستان

■ زنگ زدن بهم، گفتن پسر تون از مدرسه فرار کرده، یکم من من کردم، گفتم ما شب باهاس صحبت می‌کنیم ممنون که خبر دادین. پسردهی تخص به شماره اشتباهی از مادرش نوشته و آنقدر خرنشانه که شماره‌ی من از آب درآمده)) (شیدا)

■ محبی به گل گهر گل زده و خوشحالی نکرد. گزارشگر بازی می‌گه به خاطر احترام به قلعه‌نویی بوده:)) ((Sweetie))

■ یکی از بزرگ‌ترین ویژگی‌های انسانی که غم در او نهادینه شده این است که هرگز نمی‌تواند اتفاق‌های بد را فراموش کند و پشت هر لبخندش غمی است به اندازه‌ی وسعت آن. (یاسی)

■ دوستی‌های مجازی ایمن مدلیه که به مدت باهم چت می‌کنید، درد و دل می‌کنید، کلی برنامه‌ریزی می‌کنید برای بعدا که همدیگه رو ببینید، بعد چند وقت بیهو همه چی کم‌رنگ می‌شه، غریبه می‌شید و از لیست کانکت‌های هم پاک می‌شید. (ima5)

کاتینگ فکاور

رفع فیلتر واتس‌پ صحت دارد؟

به نظر می‌رسد فیلتر واتس‌پ برداشته شده‌است و کاربران این شبکه ارتباطی از دیروز صبح توانسته‌اند از طریق این شبکه بدون استفاده از فیلتر شکن با یکدیگر ارتباط برقرار کنند. اکانت تویتری مجله پیوست ، و دیجیاتو رسانه‌های تخصصی حوزه فناوری و استارت‌آپ خبر از رفع فیلتر واتس‌پ داده اند و تعدادی از افرادی که از اپراتورهای مختلف استفاده می‌کنند در ساعات نخست صبح یکشنبه از رفع فیلتر واتس‌پ گفتند اگرچه همچنان بر روی اینترنت همراه اول و ایرانسل این لیکیشن غیر است. به نوشته این منبع، البته هنوز انتقال تصویر و عکس با اختلال مواجه است اما انتقال پیام‌های نوشتاری بدون فیلترشکن امکان‌پذیر شده‌است. همچنین دیجیاتو دیگر رسانه تخصصی تکنولوژی نوشت: از ساعاتی پیش کاربران پیام‌رسان واتس‌پ در بعضی اپراتورها می‌توانند صرفاً به هم پیام متنی ارسال کنند، واتس‌پ در چند اپراتور هنوز فیلتر است. بررسی‌های بیشتر نشان می‌دهد انتقال روی سرویس واتس‌پ در ایران هنوز در سطح بالایی است. در حال حاضر کاربرانی که به واتس‌پ دسترسی دارند امکان برقراری تماس صوتی، تصویری، ارسال ویدیو یا تصویر و حتی صدا را ندارند. بررسی دیجیاتو توسط پلتفرم OONI نشان می‌دهد هنوز اختلال جدی حتی در دقایق اخیر در واتس‌پ وجود دارد. به دلیل عدم وجود اطلاعات رسمی، مشخص نیست واتس‌پ در مسیر رفع فیلتر کامل برای همه کاربران در همه اپراتورها است یا اتفاق دیروز صبح و ارسال پیام‌ها بدون فیلترشکن، یک «اختلال در فیلترشکن» به حساب می‌آید!

نگار

با راه اندازی اینترنت نسل پنجم ممکن شد

صعود هند به پله سوم جهان در شاخص‌های اینترنتی

نارندا مودی، نخست‌وزیر هندوستان روز گذشته سرویس اینترنت 5G را در این کشور راه اندازی کرد و آن را گامی به سمت عصر جدید نامید. طی فرایند راه‌اندازی نسل پنجم اینترنت همراه، این سرویس طی دو سال آینده در چند شهر منتخب فراهم می‌شود. مودی در حقیقت سرویس‌هایی را راه‌اندازی کرد که هدف آنها فراهم کردن پوشش اینترنت گسترده با سرعت انتقال داده بالا و تاخیر اندک و همچنین ارتباطات قابل اعتماد است. او در مراسم مذکور گفت: این رویداد در تاریخ حک خواهد شد. همچنین این اقدام گامی به سوی ایجاد عصری نوین در کشور و سرآغاز فرصت‌های نامحدود است. شرکت «بهاراتی اirtel» نیز مشغول راه‌اندازی سرویس‌های 5G در شهرهای مختلف است و مهلت دارد تا مارس ۲۰۲۴میلادی پوشش اینترنت نسل پنجم را برای ۵هزار شهر فراهم کند. شرکت مخابراتی «ولایس جیو» نیز تصمیم دارد در ماه اکتبر (ماه جاری میلادی) اینترنت 5G را برای کلاتشهرها فراهم کند و امیدوار است طی ۱۸ماه این سرویس را در شهرهای بیشتری ارائه دهد. طبق بیانیه دولت هند تاثیر اقتصادی کلی اینترنت نسل پنجم همراه تا ۲۰۳۵میلادی به ۴۵۰میلیارد دلار می‌رسد. آژانس تحقیقاتی OMIDIA پیش‌بینی می‌کند تعداد مشترکان اینترنت 5G در هند به ۳۹۶میلیون نفر می‌رسد که این رقم در حقیقت نصف کل مشترکان فعلی این سرویس در سراسر جهان است. به این ترتیب در رده‌بندی کشورهای با بیشترین جمعیت مشترک اینترنت 5G در سال ۲۰۲۶میلادی هند پس از چین و آمریکا قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر در این رده‌بندی ۱۴۷میلیون مشترک 5G جایگاه سوم را به هند واگذار می‌کند.